

Warszawa, dnia 19 lipca 2011 r.

RPO–672821-VII-720.6/11/WS

Informacja
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych
Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie Artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 24 maja 2011 r., do Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP).

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji przedstawionej przez funkcjonariusza pełniącego dyżur w PdOZ oraz Naczelnika Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;

- zapoznaniu się z następującą dokumentacją: protokołami kontroli sanitarnej z 29 marca 2010 r. oraz 16 grudnia 2010 r. sporządzonymi przez Zespół Państwowego Inspektora Sanitarnego MSWiA na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego oraz ze świadectwem wzorcowania alkomatu;
- przeprowadzeniu na osobności rozmów z osobami zatrzymanymi.

Przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich poinformowali Komendanta Miejskiej Policji w Grudziądzu oraz Naczelnika Wydziału Prewencji obecnego podczas podsumowania, o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Po zakończonej wizytacji zapoznano się z danymi statystycznymi dotyczącymi osób umieszczonych w PdOZ w roku 2010 oraz w okresie styczeń - maj 2011 r.

2. Legalność pobytu

Pomieszczenia Izby mieszczą się na terenie Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu, znajdującej się przy ul. Chełmińskiej 111. Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa oraz doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Opłata za pobyt osoby doprowadzonej do wytrzeźwienia wynosi 100 zł.

Z informacji przekazanych osobom wizytującym wynika, że w okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do 31 grudnia 2010 r. w placówce przebywało ogółem 1007 osób. Podstawą ich zatrzymania było: podejrzenie popełnienia przestępstwa (804), polecenie sądu/prokuratora (179), podejrzenie o popełnienie wykroczenia (3), doprowadzenie w celu wytrzeźwienia (20). Ponadto, w Izbie przebywali cudzoziemcy w celu wydalenia (1).

W okresie od 1 stycznia do 31 maja 2011 r. w Izbie przebywało łącznie 398 osób. Zatrzymane i umieszczone w Izbie w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa zostały 292 osoby, na polecenie sądu lub prokuratora (93), osoby podejrzane o popełnienie wykroczenia (3). Liczba osób doprowadzonych w celu

wytrzeźwienia wyniosła 9. W analizowanym okresie, w Izbie przebywał ponadto 1 cudzoziemiec w celu wydalenia.

W czasie wizytacji Mechanizmu w PdOZ przebywało 7 osób zatrzymanych. Czas ich pobytu w Izbie, nie przekroczył granicy określonej przepisami prawa.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

Z informacji przekazanych osobom wizytującym wynika, że w okresie od 1 stycznia 2010 r. do dnia wizytacji nie miały miejsca w placówce wydarzenia nadzwyczajne.

W PdOZ służbę pełni 6 funkcjonariuszy Policji. Praca realizowana jest w ramach 12 godzinnych zmian. Z uwagi na małą obsadę kadrową są przypadki, kiedy zmianę pełni jeden funkcjonariusz. Zgodnie z wyjaśnieniami funkcjonariusza pełniącego dyżur, przeszukania umieszczanych w jednostce kobiet dokonują funkcjonariuszki Policji z innych wydziałów, pełniące dyżury w danym dniu w Komendzie.

Z informacji Komendanta Miejskiego Policji w Grudziądzu wynika, że oferta szkoleniowa dla policjantów KMP w Grudziądzu nie ma ścisłego związku z pracą w PdOZ. Krajowy Mechanizm Prewencji uznaje, że właściwe przeszkolenie funkcjonariuszy Policji bezpośrednio pracujących z zatrzymanymi zmniejsza prawdopodobieństwo wystąpienia złego traktowania. Personel Izby powinien wiedzieć jak pracować z trudnymi osobami bez wyrządzania im krzywdy, jak udzielać osobom w różnym stanie fizycznym czy psychicznym pierwszej pomocy (i uaktualniać sukcesywnie wiedzę oraz udoskonalać umiejętności w omawianym obszarze), jak radzić sobie ze stresem i agresją etc.

Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.

Kontrola osobista zatrzymanych mężczyzn odbywa się na korytarzu. Kontrola osobista kobiet przeprowadzana jest w łazience.

Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym przez funkcjonariusza pełniącego dyżur, osoby zatrzymane, podczas pobytu w PdOZ mogą używać wyrobów tytoniowych. Zaznaczyć należy, że osoby palące i niepalące nie są osadzane w tych samych pomieszczeniach.

Zatrzymane osoby wskazywały na szereg uchybień związanych z traktowaniem, w tym na odmowę zakupu papierosów, pomimo posiadania przez zatrzymanego środków finansowych. Dwie osoby zgłosiły, że bardzo długo musiały czekać na doprowadzenie do toalety. Osoby, które były już wcześniej zatrzymane w Izbie podnosiły, iż sposób traktowania zależy od tego, który funkcjonariusz pełni służbę.

4. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych i umieszczanych w PdOZ jest *Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (dalej: regulamin). Wizytującym przedstawiono również jego tekst przetłumaczony na języki obce. Zgodnie z wyjaśnieniami funkcjonariuszy, osoby umieszczane w Izbie mają możliwość zapoznania się z jego treścią podczas pobytu w pokoju dyżurnego, w trakcie czynności związanych z przyjmowaniem do Izby. Ponadto, w każdym pomieszczeniu umieszczona jest informacja o podstawowych prawach osoby zatrzymanej.

W rozmowach indywidualnych prowadzonych przez osoby wizytujące, trzy osoby zatrzymane przyznały, iż nie wiedziały o możliwości złożenia do sądu w terminie 7 dni zażalenia na zatrzymanie. Jednakże, z uwagi na możliwość zapoznania się z tym uprawnieniem także w pomieszczeniach osadzenia, powyższy stan rzeczy nie wynikał z działań bądź zaniechań funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ.

Krajowy Mechanizm Prewencji ustalił, iż funkcjonariusze Policji informują o fakcie zatrzymania wskazane przez zatrzymanych osoby trzecie, każdorazowo gdy zgłoszą takie żądanie. Jednakże, zgodnie ze „Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.” *„Niewłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana” (Zasada 16.1).* W związku z powyższym, w ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.

5. Warunki bytowe

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na parterze Komendy Miejskiej Policji w Grudziądzu. W skład Izby wchodzi pokój do przygotowywania i porcjowania posiłków, magazyn czystej pościeli, sanitariat oraz pokoje dla zatrzymanych.

W wizytowanym PdOZ znajdują się dwa 3-osobowe i dwa 2-osobowe pokoje dla zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W trakcie wizytacji pracownicy KMP stwierdzili, iż w pomieszczeniach 3 - osobowych były tylko 2 miejsca siedzące, co oznacza, że w przypadku osadzenia 3 osób, jedna z nich zmuszona jest cały czas korzystać z miejsca przeznaczonego do snu, nawet podczas spożywania posiłku.

W pokojach panowała wysoka temperatura i pomimo wentylacji grawitacyjnej było w nich duszno. Ogrzewanie pokoi odbywa się za pomocą

grzejników ogrzewania centralnego zamontowanych pod oknami i zabezpieczonych za pomocą metalowej siatki.

We wszystkich pomieszczeniach zainstalowano także instalację przyzywową oraz oświetlenie wystarczające do czytania i pisanie.

Stan czystości w pokojach dla zatrzymanych nie budził zastrzeżeń wizytujących. Ogląd pozostałych pomieszczeń, w tym pomieszczeń magazynowych, kuchni oraz rzeczy przeznaczonych dla zatrzymanych (dresy, obuwie, koce, materace, ręczniki, bielizna pościelowa etc.), nie ujawnił nieprawidłowości. Wśród środków służących do utrzymania higieny znajdujących się w magazynie dostępne były również artykuły higieny osobistej dla kobiet.

W szafie stojącej w magazynie czystej pościeli, przechowywany jest również, w plastikowych workach i na odrębnych półkach, depozyt. W tym pomieszczeniu przechowywana jest także, w plastikowym kontenerze, brudna pościel. Jak wynika z informacji przekazanej przez funkcjonariusza pełniącego dyżur w Izbie, brudna pościel i odzież odbierana jest z Izby raz w tygodniu i przekazywana do zewnętrznej firmy świadczącej usługi pralnicze.

Odzież wierzchnia osób zatrzymanych przechowywana jest na wieszakach umiejscowionych na korytarzu Izby.

Posiłki dla zatrzymanych dostarczane są ze szpitala regionalnego w Węgrowie w specjalnych termosach podtrzymujących ich temperaturę i wydawane są w naczyniach jednorazowych. Porcjowania dokonuje funkcjonariusz Policji pełniący dyżur w Izbie. Wszyscy funkcjonariusze pełniący służbę w PdOZ posiadali aktualne zaświadczenia lekarskie z badania przeprowadzonego do celów sanitarno-epidemiologicznych. Zgodnie z informacją uzyskaną od personelu jednostki, osoby doprowadzone do wytrzeźwienia otrzymują do picia herbatę i kawę.

Osoby zatrzymane mają możliwość utrzymania higieny osobistej poprzez skorzystanie z natrysku w sanitariacie. Stan czystości tego pomieszczenia nie budził zastrzeżeń wizytujących. Poza natryskiem znajduje się w nim kabina ustępowa oraz umywalka. W dniu wizytacji, w sanitariacie nie było mydła ani

papieru toaletowego. Z informacji przekazanych przez kierownika Izby wynika, że ręczniki wydawane są osobom zatrzymanym do pokoi wraz z materacem, prześcieradłem, kocem oraz pościelą.

W Izbie, do dyspozycji zatrzymanych znajdowały się czasopisma.

Osoba zatrzymana, z którą rozmawiano, wskazała, że nie otrzymała napoju do ugaszenia pragnienia, więc piła wodę z kranu przy okazji pobytu w toalecie.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w Izbie, badaniu lekarskiemu poddawane są osoby doprowadzone w celu wytrzeźwienia, pozostałe tylko wówczas, gdy jest taka potrzeba lub zatrzymany tego żąda. Zatrzymani są dowożeni w tym celu do szpitala regionalnego w Węgrowie. W razie nagłego zachorowania zatrzymanego w Izbie, wzywane jest pogotowie ratunkowe.

Badania na obecność alkoholu w organizmie przeprowadzana jest przy użyciu alkometru i odbywa się w pokoju służbowym znajdującym się w tym samym skrzydle budynku komendy co PdOZ. W dniu wizytacji świadectwo wzorcowania urzędnika było aktualne.

7. Rekomendacje Krajowego Mechanizmu Prewencji

W wyniku czynności przeprowadzonych podczas wizytacji zapobiegawczej w PdOZ w Grudziądzu, Krajowy Mechanizm Prewencji wydał rekomendacje mające na celu właściwą realizację standardów międzynarodowych i aktów prawa krajowego.

Krajowy Mechanizm Prewencji, w celu poprawy stanu przestrzegania praw przysługujących umieszczanym w Izbie osobom zatrzymanym, rekomenduje konieczność przedsięwzięcia następujących działań:

1. przeprowadzanie kontroli osobistych w miejscu zapewniającym intymność oraz poszanowanie godności osób kontrolowanych;
2. wyposażenie cel 3 - osobowych w trzy miejsca siedzące;

3. przeprowadzenie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ, z zakresu komunikacji interpersonalnej i radzenia sobie ze stresem;
4. zapewnienie prawidłowej temperatury w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych;
5. zapewnienie osobom zatrzymanym dostępu do mydła i papieru toaletowego.